

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců JUDr. Ladislava Hejtmánka a JUDr. Miluše Doškové v právní věci žalobkyně: **nezl. T. S.,** v řízení zastoupena zákonnou zástupkyní matkou A.S., právně zast. JUDr. Petrem Práglem, advokátem se sídlem v Ústí nad Labem, Dlouhá 5, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra České republiky, odbor azylové a migrační politiky,** se sídlem v Praze 7, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 10. 12. 2004, č. j. 14 Azs 157/2004 - 21,

takto:

Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 10. 12. 2004, č. j. 14 Az 157/2004 - 21, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Žalobkyně (dále také jen „stěžovatelka“) prostřednictvím své zákonné zástupkyně včasnou kasační stížností napadla shora uvedený rozsudek, kterým byla její žaloba zamítnuta a bylo rozhodnuto o náhradě nákladů řízení. Ve správním řízení nebyl žalobkyni udělen azyl podle ust. § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), a zároveň bylo rozhodnuto, že se na žalobkyni nevztahuje překážka vycestování podle ust. § 91 zákona o azylu.

Stěžovatelka napadla rozsudek v celém rozsahu z důvodů tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky v předcházejícím řízení (ust. § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů - dále jen „s. ř. s.“), z důvodu vady řízení, neboť správní orgán vycházel ze skutečností, které nemají oporu ve spise a proto měl krajský soud napadené správní rozhodnutí zrušit (ust. § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.), a z důvodů nepřezkoumatelnosti

spočívající v nedostatku důvodů rozhodnutí (ust. § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.). V doplnění kasační stížnosti pak uvedla, že v řízení před soudem došlo k procesním vadám, neboť žalobkyně nesouhlasila s tím, aby soud projednal věc v její nepřítomnosti. Tuto svou žádost soudu podala dne 19. 5. 2004, soud o žalobě rozhodl bez jednání až dne 10. 12. 2004. Napadený rozsudek navrhovala zrušit a věc vrátit krajskému soudu k dalšímu řízení.

Žalovaný ve svém vyjádření s obsahem kasační stížnosti nesouhlasil a navrhoval její zamítnutí, neboť se se všemi námitkami stěžovatelky ve správním řízení vypořádal a její postup v řízení považuje za snahu legalizovat pobyt na území České republiky. K doplnění kasační stížnosti žalovaný uvedl, že zákonná zástupkyně stěžovatelky převzala příslušné poučení podle ust. § 51 odst. 1 s. ř. s. dne 13. 5. 2004, své vyjádření k soudu však odeslala až dne 29. 5. 2004. Stanovenou lhůtu tak stěžovatelka zmeškala, a proto soud rozhodl věc bez nařízení jednání.

Krajský soud v Ústí nad Labem napadeným rozsudkem zamítl žalobu a rozhodl o náhradě nákladů řízení. V odůvodnění uvedl, že účastník ve lhůtě dvou týdnů svůj nesouhlas s projednáním věci bez nařízení jednání nevyjádřil. Žalobkyně sice soudu zaslala vyjádření, že nesouhlasí, aby bylo rozhodnuto bez jednání, ale ačkoliv příslušné poučení převzala dne 13. 5. 2004, vyjádření odeslala nejdříve dne 29. 5. 2004 a stanovenou lhůtu tak zmeškala. Dále krajský soud v odůvodnění hodnotil důvodnost podané žaloby.

Nejvyšší správní soud, vázán rozsahem a důvody podané kasační stížnosti (ust. § 109 odst. 2, 3 s. ř. s.), přezkoumal napadený rozsudek a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná v tom směru, že v řízení před krajským soudem došlo k vadě, která může mít za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé (ust. § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.).

Podle ust. § 51 odst. 1 s. ř. s., soud může rozhodnout o věci samé bez jednání, jestliže to účastníci shodně navrhli nebo s tím souhlasí. Má se za to, že souhlas je udělen také tehdy, nevyjádří-li účastník do dvou týdnů od doručení výzvy předsedy senátu svůj nesouhlas s takovým projednáním věci; o tom musí být ve výzvě poučen.

Toto zákonné ustanovení stanoví předpoklady (fikci souhlasu), kdy může soud o žalobě rozhodnout bez jednání. Pravidlem při soudním rozhodování je vždy nařízení ústního jednání, aby byla zachována zásada ústnosti a veřejnosti soudního jednání (srov. též čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, čl. 96 odst. 2 Ústavy České republiky). Výjimkou z této zásady je možnost soudu projednat věc bez nařízení jednání, tato výjimka však musí být vykládána zejména s ohledem na zájmy účastníka řízení, neboť je to tento účastník řízení, o jehož právech se rozhoduje a tento účastník také s řízením disponuje.

Nejvyšší správní soud nesouhlasí s právním názorem, že samotným uplynutím zákonné dvoutýdenní lhůty by účastník řízení pozbyl svého práva trvat na nařízení jednání, i když svým následným postupem dává najevo, že na nařízení jednání trvá. Uvedená lhůta slouží k tomu, aby účastník ve vymezené lhůtě měl možnost posoudit svůj postup v dané věci (např. i s ohledem na vyjádření druhého účastníka řízení) a zvážil své další procesní jednání. Pokud takovou lhůtu zmešká a svůj úkon (nesouhlas s projednáním věci bez nařízení jednání) soudu zašle až následně (nicméně však do doby, než soud o žalobě rozhodne), nelze vycházet z toho, že souhlasí s projednáním věci bez nařízení jednání samotným zmeškáním této lhůty. Jak bylo shora uvedeno, účastník řízení má obecně právo, aby věc byla projednána s nařízením jednání, může však souhlasit s tím, že tohoto svého práva nevyužije.

Lhůta stanovená v ust. § 51 odst. 1 s. ř. s. však není lhůtou propadnou, po jejímž uplynutí by účastník řízení již nemohl svůj procesní návrh učinit. Takový výklad by byl podle názoru Nejvyššího správního soudu v rozporu s článkem 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.

Zásadou při projednání žaloby soudem je její veřejné projednání za přítomnosti účastníků řízení (již zmiňovaný článek 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, čl. 96 odst. 2 Ústavy České republiky). Rozhodování bez nařízení jednání podle ust. § 51 odst. 1 s. ř. s. sice stanoví právní fikci souhlasu s takovým postupem, pokud účastník ve dvoutýdenní lhůtě svůj nesouhlas soudu nesdělí, nicméně samo o sobě ještě nestanoví takovou koncentraci řízení, aby po uplynutí této lhůty by již účastník svého ústavního práva trvat na nařízení jednání nemohl využít. Úprava, kdy procesní předpis sám koncentraci řízení stanoví, musí vycházet z odůvodněných specifik různých druhů řízení a obecně nemůže být zdůvodněna pouze možností soudu rozhodnout věc bez nařízení jednání, ale především zájmy účastníků řízení. Pokud procesní předpisy s procesním úkonem ve stanovené lhůtě spojují koncentraci řízení, vždy tak musí učinit výslovně (srov. např. ust. § 71 odst. 2 s. ř. s., které přímo neumožňuje rozšíření žaloby po skončení lhůty, ust. § 119a odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, které stanoví, že později uplatněné rozhodné skutečnosti a důkazy jsou odvolacím důvodem pouze za splnění dalších podmínek, ust. § 175 odst. 1 občanského soudního řádu, které omezuje právo žalovaného podat námitky proti směnečnému (šekovému) platebnímu rozkazu do tří dnů).

Všechny shora uvedené případy tzv. koncentrace řízení jsou odůvodněny především zájmy samotných účastníků řízení, tedy osob, které přímo s řízením disponují. Možnost rozhodnout věc bez nařízení jednání však takový přesah do právní sféry účastníků řízení nemá, neboť stanoví určitý procesní postup soudu při projednání věci. Účastník řízení podle názoru Nejvyššího správního soudu má ústavně zaručené právo na to, aby jeho věc byla projednána veřejně a v jeho přítomnosti (čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod). Je pouze na jeho vůli, zda a jak toto své právo využije. Pokud účastník sám na využití tohoto svého práva netrvá, jedná se pouze o jeho rozhodnutí, a z něho potom případně vychází další postup soudu při projednání věci. Pokud však tohoto svého práva využít chce, nelze mu jej upřít s ohledem na uplynutí dvoutýdenní zákonné lhůty podle ust. § 51 odst. 1 s. ř. s., neboť takový postup účastníkovi řízení bez rozumného důvodu upírá jeho ústavně zaručené právo na veřejné a ústní projednání věci.

Lze tak uzavřít, že právo účastníka trvat na nařízení ústního jednání nezanikne uplynutím lhůty podle ust. § 51 odst. 1 s. ř. s., a pokud účastník svůj nesouhlas sdělí po uplynutí této lhůty, ale pouze do doby, kdy bude o žalobě rozhodnuto, musí soud tento jeho procesní návrh respektovat.

V daném případě tímto způsobem krajský soud nepostupoval, a proto Nejvyššímu správnímu soudu nezbylo, než napadený rozsudek zrušit a věc vrátit krajskému soudu k dalšímu řízení (ust. § 110 odst. 1 s. ř. s.).

V dalším řízení bude krajský soud postupovat dále tak, že nelze o věci rozhodnout bez nařízení jednání, neboť žalobkyně s takovým postupem nesouhlasila.

Pro úplnost pak Nejvyšší správní soud dodává, že v tomto svém rozhodnutí zatím nikterak nehodnotil důvody, pro které krajský soud žalobu zamítl, neboť se zaměřil pouze na otázku naplnění podmínek pro postup podle ust. § 51 odst. 1 s. ř. s.

V novém rozhodnutí pak krajský soud rozhodne též o nákladech řízení účastníků jak v řízení žalobním, tak i v řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. července 2006

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu